

การศึกษาการบูรณาการบริการวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษยต่อการมีจิตอาสาและความสุขในการเรียนของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

The study of academic services integration with teaching and learning of general education for human development course on volunteer and happiness of study among 1st year nursing students of The Royal Thai Army Nursing College

บทความวิจัย

สายสมร เฉลยกิตติ จุฑารัตน์ บันดาลสิน
กุสุมา กังหลี พรณภา คำพราว
Saisamorn Chaleoykitti, R.N., M.S.N., Ed.D.
Jutarat Bandansin, R.N., M.S.N., M.Econ.
Kusuma Kanglee, R.N., M.S.N.
Pornapa Kumpraw, R.N., M.S.N.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษาผลของการบูรณาการบริการวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชา วทศท 101 การศึกษาทั่วไป เพื่อการพัฒนามนุษยต่อความมีจิตอาสาและความสุขในการเรียนของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกแบบเจาะจง เป็นนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 จำนวน 84 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย ในระหว่างเดือนสิงหาคม - ธันวาคม 2557 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับความมีจิตอาสาของนักเรียนพยาบาล และแบบสอบถามความสุขในการเรียนรู้ซึ่งมีค่าความเที่ยง สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbachalpha coefficient) เท่ากับ .95 และ .92 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า นักเรียนพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ยความมีจิตอาสาและคะแนนเฉลี่ยของความสุขอยู่ในระดับมาก

ผลจากการวิจัยรูปแบบการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนรายวิชา วทศท 101 การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษยต่อความมีจิตอาสาของนักเรียนพยาบาล ในครั้งนี้ ก่อให้เกิดประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงเป็นการบูรณาการการจัดการเรียนการสอนการเรียนรู้ที่ควรนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

คำสำคัญ : การบูรณาการการจัดการเรียนการสอน, รายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษย, จิตอาสา, ความสุขในการเรียน, นักเรียนพยาบาล

Corresponding Author: *พ.อ.หญิง ดร., อาจารย์หัวหน้าภาควิชาการพยาบาลเบื้องต้น กองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

E-mail: saisamorn2006@hotmail.com

**อาจารย์พยาบาล ภาควิชาการพยาบาลเบื้องต้น วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

Abstract

This study aimed to study the instructional integration on general education for human development course on volunteer and happiness of study among nursing students. Purposive sampling was used to recruit the sample. They were 84 of 1st year nursing students who participated in the basic study for human development course during September to December 2014. The instruments included Volunteer of nursing students questionnaire and Happiness of study questionnaire with Cronbach's alpha coefficient .95 and .92, respectively.

Descriptive statistic (percentage, mean, and standard deviation) was used to analyze the data. The finding revealed that the average scores of volunteer and happiness were high in nursing students.

Instructional integration on basic study for human development course on volunteer and happiness of study among nursing students should be applied for using in further teaching and learning courses.

Keywords: instructional integration, general education for human development course, volunteer, happiness study, nursing students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ให้บริการแก่สังคม ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของบุคคล และชุมชน ซึ่งต้องรับผิดชอบมนุษย์ การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา “คน” อันเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าของสังคม ให้มีคุณภาพ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข ดังนั้นการพัฒนาความรู้ และการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาปัจเจกบุคคลให้เป็นทุน และกำลังคน เกื้อกูลต่อการยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น และเป็นกำลังสำคัญที่เข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกิจกรรม การพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของประเทศตาม แผนการศึกษาแห่งชาติกล่าวไว้ว่า การศึกษาต้องเป็นพลวัตคือ ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันและสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง ของประเทศ และสังคมโลกอยู่ตลอดเวลา โดยการศึกษาตนเอง จะนำมาซึ่งความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการ ทำให้นักเรียน นักศึกษา จำเป็นที่จะต้องค้นคว้าแหล่งข้อมูล ประสพการณ์ที่ดี (ปราณี อ่อนศรี และสายสมร เฉลยกิตติ, 2556) รวมทั้งมุ่ง ที่จะศึกษาต่อสถาบันการศึกษาที่พร้อมจะส่งสมทักษะ กระบวนการเรียนการสอน ให้แก่ผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ เพื่อ ส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นเติบโตเป็นบุคลากรของชาติที่มีคุณภาพ ต่อไป (Taylor, B., 2004) และการที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในชีวิต นั้นมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่ผลักดันให้เราก้าวไปสู่เป้าหมายได้ อย่างภาคภูมิใจ เช่น ปัจจัยที่สำคัญบางประการที่ทำให้นักเรียน ประสพความสำเร็จทางการเรียนในระดับสูงก็คือนักเรียนจะต้อง

มีแรงจูงใจในการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนจะเป็นองค์ ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งซึ่งจะช่วยให้บุคคลนั้นก้าวหน้าใน ด้าน การเรียนในระดับที่สูงขึ้นต่อไป และแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบ หนึ่งที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมต่าง ๆ กัน และยังทำให้เกิด ความพร้อมที่จะทำให้นักบุคคลเต็มอกเต็มใจที่จะเรียน และเป็น แรงผลักดันให้นักบุคคลมีสถานะที่สูงขึ้น มีความรับผิดชอบมีความ ต้องการ ความสำเร็จสูง (บุญทิวา สุวิทย์, 2557) โดยเฉพาะ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล เป็นแรงขับเพื่อที่จะทำให้งานที่ทำ ประสพผลสำเร็จดีที่สุดและเป็นแรงขับเพื่อให้ได้มาซึ่งความ สำเร็จหรือเป็นแรงจูงใจกระทำให้มีคุณค่า มีประสิทธิภาพ กว่าและประสพความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

ความมีจิตอาสามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิชาชีพ พยาบาล การสร้างจิตอาสาโดยเฉพาะกับนักเรียนพยาบาลซึ่งมี ความสำคัญต่อบุคคล องค์กร สังคมและประเทศชาติอย่างมาก ถ้าเราสามารถปลูกฝัง ส่งเสริม หรือพัฒนาให้บุคลากรมีจิตใจที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน รู้จัก แบ่งปันโอกาสในการใช้ของส่วนรวมให้ผู้อื่น (วลัยรัตน์ ยิ่งดำนุ่น, 2554) ก็จะส่งผลให้นักเรียนพยาบาลมีความสุขในการเรียน เกิดจากการที่ผู้เรียนได้รับการตอบสนองจากการใฝ่รู้ เมื่อผู้เรียน มีความสุขในการเรียน ทำให้เกิดแรงจูงใจทำให้ผู้เรียนมีความ สนใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้ประสพความสำเร็จใน การเรียน และมีการเรียนอย่างมีความสุข (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543)

วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก เป็นหนึ่งสถาบัน การศึกษาทางการพยาบาลที่รับผิดชอบในการผลิตพยาบาลที่มี

คุณภาพต่อสังคม หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัย มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ ในการพัฒนาจิตอาสานั้น ในหลักสูตรได้กำหนดรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ให้มีการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอน ได้แก่ การพัฒนาโดยผู้เรียน คือ นรพ.ชั้นปีที่ 1 ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมด้วยความเสียสละเพื่อส่วนรวม สอดคล้องกับ อัตลักษณ์บัณฑิต มีทักษะในการคิดวิเคราะห์หาเหตุปัจจัย และผลกระทบของเหตุการณ์/ปัญหา และสามารถสังเคราะห์ แนวแก้ไข และป้องกันปัญหา ผ่านการทำโครงการ/โครงการ การบริการวิชาการ และตระหนักถึงบทบาทของบัณฑิตที่มีต่อ สังคม และธรรมชาติแวดล้อม

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาผลของการบูรณา การบริการวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการ ศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ต่อการมีจิตอาสาและความสุข ในการเรียนของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาล กองทัพบก เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่จะต้องผลิต พยาบาลที่มีประสิทธิภาพพร้อมต่อการให้บริการต่อสาธารณชน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับจิตอาสาของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก
2. เพื่อศึกษาระดับความสุขในการเรียนรู้ของ นักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก
3. เพื่อศึกษาข้อมูลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ จิตอาสาและความสุขในการเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาในครั้งนี้คือ นักเรียนพยาบาล ชั้นปีที่ 1 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต วิทยาลัยพยาบาล กองทัพบก ที่ได้รับการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่กำลังเรียนวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนามนุษย์ ภาคเรียน ที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวนทั้งหมด 84 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยคือแบบสอบถามข้อมูล ส่วนบุคคล และแบบสอบถามการมีจิตอาสา โดยแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. แบบสอบถามความมีจิตอาสาของนักเรียน พยาบาล จำนวน 48 ข้อ โดยผู้วิจัยดัดแปลงของ วลัยรัตน์ ยิ่งดำนูน (2554) ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) = 0.95 และคำถาม ปลายเปิดข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับความสุขในการเรียน จำนวน 18 ข้อ ผู้วิจัยดัดแปลงจาก บุญทิศา สุวิทย์ (2557) ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's Alpha Coefficient) = 0.92 และคำถามปลายเปิดข้อเสนอแนะ เพิ่มเติม

3. การบูรณาการการจัดการเรียนการสอนที่ผู้วิจัย พัฒนาขึ้นมีดังนี้

ระยะที่ 1 ขั้นเตรียมการ

3.1 นักเรียนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 51 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ประจำปี การศึกษา 2557 เรียนรู้ในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนา มนุษย์

3.2 อาจารย์ผู้สอนบรรยายหัวข้อการเขียน และ จัดทำโครงการ บรรยายแนวคิด และหลักการแก้ปัญหาหรือ พัฒนางานโดยการใช้โครงการเป็นฐาน ก่อนที่ภาควิชาฯ จะจัด โครงการบริการวิชาการ

3.3 อาจารย์ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนฝึกเขียน วางแผนจัดทำโครงการ โดย กำหนดรูปโครงการที่นักเรียนจัดทำต้องเกี่ยวข้องกับบริการ สังคม ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการ พัฒนาจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ และกำหนดให้ผู้เรียนดำเนิน โครงการ/โครงการตามความสมัครใจ

3.4 อาจารย์ผู้สอน และนักเรียนพยาบาล ร่วมสำรวจชุมชน ประสานผู้นำชุมชน และเจ้าอาวาสวัด เพื่อ วางแผนการจัดโครงการบริการวิชาการ

3.5 อาจารย์ผู้สอนประชุมวางแผนดำเนิน กิจกรรม กำหนดสถานที่จัดบริการวิชาการ กำหนดวัน เวลา ดำเนินโครงการ/โครงการ

3.6 อาจารย์ผู้สอนจะดำเนินโครงการบริการ วิชาการ โดย อจ.ภาควิชาฯ รับผิดชอบกิจกรรมคัดกรองสุขภาพ การเจาะเลือดระดับน้ำตาลในเลือด วัดความดันโลหิต และ เป็นวิทยากรหลัก สำหรับนักเรียนพยาบาล มอบหมายงานให้ ดังนี้ จัดนิทรรศการเรื่องอาหารปลอดภัยจากโรคหัวใจ และ หลอดเลือด ชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง ประเมิน BMI ผู้ร่วมโครงการ

บริการวิชาการ เป็นวิทยากรผู้ช่วย ตอบปัญหา ช่วยฝึกปฏิบัติ การออกกำลังกายในพระสงฆ์ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ทำความสะอาดสิ่งแวดล้อมบริเวณวัด และล้างห้องน้ำให้สะอาด

ระยะที่ 2. ขั้นดำเนินการ การดำเนินการบูรณาการ บริการวิชาการกับการเรียนการสอนโครงการ “ชุมชนสร้างสรรค์ สังคมสุขภาวะ” รายวิชา วทศท 101 การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน ภาควิชาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557

ภาควิชาการพยาบาลเบื้องต้น กองการศึกษา วิทยาลัยพยาบาลกองทัพ ได้จัดโครงการบริการวิชาการ โครงการ “ชุมชนสร้างสรรค์สังคมสุขภาวะ” วัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อ 1) ให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมสุขภาพของพระภิกษุ สามเณร และประชาชนชุมชนวัดมะกอก ส่วนหน้า 2) พัฒนาสิ่งแวดล้อมของวัดและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนรอบวัด 3) สำรวจข้อมูลสุขภาพของพระภิกษุ สามเณร และประชาชนในชุมชนรอบวัดอภัยทาราม (วัดมะกอก) เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดกิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพตามความต้องการของชุมชน และพัฒนาเป็นความรู้สำคัญในการจัดการเรียนการสอนและการวิจัยต่อไป นอกจากนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการงานบริการวิชาการกับการเรียนการสอนรายวิชา วทศท 101 การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน โดยพัฒนา ผู้เรียน คือ นรพ.ชั้นปีที่ 1 ให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์คือเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข สอดคล้องกับอัตลักษณ์บัณฑิต มีทักษะในการคิดวิเคราะห์หาเหตุปัจจัย และผลกระทบของเหตุการณ์/ปัญหา และสามารถสังเคราะห์แนวแก้ไข และป้องกันปัญหา ผ่านการทำโครงการ/โครงการ และตระหนักถึงบทบาทของบัณฑิตที่มีต่อสังคม และธรรมชาติแวดล้อม

ภาควิชาฯ ได้บูรณาการงานบริการวิชาการกับการเรียนการสอนในรายวิชานี้ ดังนี้

1. ขั้นเตรียม

1.1 อจ.ภาควิชาฯ และนักเรียน ร่วมสำรวจชุมชน ประสานผู้นำชุมชน และเจ้าอาวาสวัด เพื่อวางแผนการจัดโครงการฯ

1.2 อจ.ผู้สอนหัวข้อการเขียน และจัดทำโครงการบรรยายแนวคิด และหลักการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน โดยการใช้โครงการเป็นฐาน ก่อนที่ภาควิชาฯ จะจัดโครงการบริการวิชาการ

1.3 อจ.ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยแบ่งกลุ่ม ให้ผู้เรียนฝึกเขียน วางแผนจัดทำโครงการ โดยกำหนดรูปแบบที่นักเรียนจัดทำต้องเกี่ยวข้องกับการบริการสังคม

ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การพัฒนาสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ และกำหนดให้ผู้เรียนดำเนินโครงการ/โครงการ และตามช่วงเวลาภาควิชาฯ จัดโครงการบริการวิชาการ

1.4 อจ.ภาควิชาฯ ประชุมวางแผนดำเนินกิจกรรม กำหนดสถานที่จัดบริการวิชา กำหนดวัน เวลาดำเนินโครงการ/โครงการ และจัดกลุ่มประเภทโครงการ/โครงการของนักเรียน แบ่งเป็น

1.4.1 การส่งเสริมคุณภาพชีวิต

1.4.2 การบริการสังคม

1.4.3 การพัฒนาสิ่งแวดล้อม

1.5 อจ.ภาควิชาฯ แบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่มจำนวน 2 ครั้ง ร่วมกิจกรรมโครงการ “ชุมชนสร้างสรรค์สังคมสุขภาวะ” โดยให้นักเรียนเป็นวิทยากรผู้ช่วยประจำฐานการเรียนรู้ ได้แก่ ฐานอาหารปลอดภัยจากโรคหัวใจ และหลอดเลือด ชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง ประเมิน BMI ฐานโยคะลดโรค ลดพุง ลดอาการปวดเข่า และร่วมกับประชาชนทำความสะอาดสิ่งแวดล้อมโดยรอบวัด รวมทั้งทำความสะอาดสิ่งแวดล้อมบริเวณวัดอภัยทาราม (วัดมะกอก) ให้สะอาดสำหรับ อาจารย์ภาควิชาฯ รับผิดชอบกิจกรรมคัดกรองสุขภาพ วัดความดันโลหิต และเป็นวิทยากรหลัก ฐานการเรียนรู้

2. ขั้นดำเนินการ จัดโครงการ 2 ครั้ง ณ วัดอภัยทาราม (วัดมะกอก)

3. ขั้นประเมินผล ภายหลังสิ้นสุดการเรียนการสอนรายวิชา วทศท 101 การศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนาคน ภาควิชาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2557

3.1 นักเรียนทำแบบประเมินประเมินความสำเร็จของการบูรณาการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนโครงการ “ชุมชนสร้างสรรค์สังคมสุขภาวะ”

3.2 ให้นักเรียนนำเสนอผลการดำเนินการในโครงการ/โครงการที่แต่ละกลุ่มจัดขึ้น อจ.ภาควิชาฯ ร่วมรับฟังการนำเสนอผลงาน และสอดแทรกประเด็นสำคัญที่นักเรียนได้รับจากการเข้าโครงการบริการวิชาการในขณะการนำเสนอผลงานของนักเรียน เช่น ความต้องการแก้ปัญหาของผู้เข้ารับบริการวิชาการ ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการ และวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้

3.3 ภาควิชาฯ วางแผนติดตามโครงการฯ เพื่อประเมินค่า BMI น้ำตาลในเลือด และรอบเอว ของพระสงฆ์ สามเณร และประชาชนชุมชนวัดมะกอกที่มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

โดยให้นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 เข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะ
จิตอาสา

ระยะที่ 3 ขั้นประเมินผล

3.1 สังเกตขณะดำเนินการโครงการบริการ
วิชาการ

3.2 ให้นักเรียนนำเสนอผลการดำเนินการใน
โครงการ อ.ภาควิชาฯ ร่วมรับฟังการนำเสนอผลงาน และสอด
แทรกประเด็นสำคัญที่นักเรียนได้รับการเข้าโครงการบริการ
วิชาการในขณะการนำเสนอผลงานของนักเรียน เช่น ความ
ต้องการแก้ปัญหาของผู้เข้ารับบริการวิชาการ ปัญหาอุปสรรค
ในการดำเนินโครงการ และวิธีการแก้ปัญหาเพื่อให้กิจกรรม
ต่าง ๆ สำเร็จลุล่วงไปได้

3.3 นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 ตอบแบบ
สอบถาม จิตอาสาและความสุขในการเรียนของนักเรียน
พยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก

ผลการศึกษา

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของนักเรียนพยาบาลจำแนกตามลักษณะข้อมูลส่วนบุคคล (N = 84)

ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	80	95.24
ชาย	4	4.76
GPA		
2.51-3.00	5	5.95
3.01-3.49	23	27.38
> 3.50	56	66.67
ภูมิลำเนา		
ภาคเหนือ	23	27.38
ภาคกลาง	35	41.67
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	16	19.05
ภาคใต้	10	11.90
ชมรม		
อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและพุทธศาสนา	22	26.19
กีฬาและนันทนาการ	20	23.81
ดนตรีไทย	10	11.90
ดนตรีสากล	8	9.52
พัฒนาสังคมและปลอดภัย	24	28.58

จากตารางพบว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัย
พยาบาลกองทัพบกส่วนใหญ่เพศหญิงร้อยละ 95.24 มีคะแนน
เฉลี่ยมากกว่า 3.50 ร้อยละ 66.67 มีภูมิลำเนาภาคกลางเป็น

4. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลโดยพิทักษ์สิทธิ์กลุ่ม
ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าร้อยละเฉลี่ย
และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์
เชิงเนื้อหา

การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ
วิจัยในคน ของกรมแพทยทหารบก หลังจากนั้นผู้วิจัยขออนุญาต
เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง โดยก่อนเก็บข้อมูลวิจัยแจ้งให้กลุ่ม
ตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น
จากการวิจัย สิทธิ์ที่จะบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยเมื่อใดก็ได้
รวมถึงการเก็บข้อมูลส่วนตัวเป็นความลับและจะนำเสนอข้อมูล
ในภาพรวม

ส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.67 ส่วนใหญ่อยู่ในชมรมพัฒนาสังคม
และปลอดภัย ร้อยละ 28.58

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยของควมมีจิตอาสาของนักเรียนพยาบาล

ตัวแปร	ค่าคะแนน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ด้านความมีน้ำใจ	4.51	.61	มากที่สุด
ด้านความรับผิดชอบ	4.33	.66	มาก
ด้านความเสียสละ	4.46	.59	มาก
ด้านความสามัคคี	4.47	.61	มาก
ด้านการทำงานเป็นทีม	4.42	.63	มาก
ด้านการคิดวิเคราะห์	4.18	.64	มาก
รวม	4.40	.63	มาก

จากตารางพบว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกมีค่าคะแนนเฉลี่ยควมมีจิตอาสาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดพบว่า ด้านความ

มีน้ำใจ มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$ S.D. = .61) รองลงมาคือด้านความสามัคคีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .61) ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .63)

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ยของความสุขในการเรียนของนักเรียนพยาบาล

ตัวแปร	ค่าคะแนน		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
ความสุขในการเรียน	4.23	.68	มาก

จากตารางพบว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$ S.D. = .68)

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ด้านจิตอาสา

1. ด้านความมีน้ำใจ

กิจกรรมการเรียนในวิชานี้ช่วยให้นักเรียนพยาบาลมีความตระหนักถึงปัญหาในแต่ละด้านทำให้ทุกคนหันมาช่วยแก้ปัญหา แบ่งปันให้กับผู้ที่ด้อยโอกาสด้วยการทำโครงการจิตอาสา ซึ่งเป็นการช่วยเหลือบุคคลอื่นและสังคมส่วนรวมให้เกิดความมีน้ำใจ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ทำให้นักเรียนพยาบาลรู้จักการมีน้ำใจให้ส่วนรวม รู้จักแบ่งปันสิ่งดี ๆ ต่อส่วนรวม ช่วยเหลือคนอื่นด้วยความเต็มใจ ทำแล้วรู้สึกมีความสุข และควรปลูกฝังและให้ร่วมกิจกรรมจิตอาสาที่หลากหลายมากขึ้นเพื่อให้เรามีจิตใจเมตตาและแบ่งปันผู้อื่น

2. ด้านความรับผิดชอบ

กิจกรรมการเรียนในวิชานี้ทำให้นักเรียนพยาบาลมีความรับผิดชอบเมื่อได้รับมอบหมายงานก็จะทำให้เต็มความสามารถ เป็นการฝึกให้เรากล้าที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ กล้าเป็นผู้นำให้เรา มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายเพราะทุกคนต่างก็มีหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในงานนั้น ๆ ซึ่งทุกหน้าที่ก็ต้องทำงานให้เสร็จตรงเวลา

3. ด้านความเสียสละ

กิจกรรมการเรียนในวิชานี้ทำให้นักเรียนพยาบาลรู้จักเสียสละเวลาของตนเองเพื่อส่วนรวม รู้จักทำงานร่วมกันทุก ๆ คนทำให้เรารู้จักนำเวลาของเรามาทำงานเพื่อคนอื่นอย่างมีประโยชน์

4. ด้านความสามัคคี

กลุ่มมีการปรึกษาเรื่องงานช่วยกันทำงานอย่างสามัคคี เสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะทำให้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ มีการประชุมปรึกษากันอย่างสม่ำเสมอ

เกิดความเข้าใจกันและสนิทสนมกันมากขึ้น ให้ช่วยเหลือกันในทุก ๆ ส่วนอย่างเต็มกำลัง

5. ด้านการทำงานเป็นทีม

แต่ละคนมีหน้าที่ในการรับผิดชอบ และหน้าที่ของตนเองได้สมบูรณ์ มีการแบ่งหน้าที่และพูดคุยแบ่งปันความคิดทำให้ผลงานออกมาอย่างน่าพอใจ ทุกคนช่วยกันทำงาน เมื่อเกิดปัญหาขึ้นก็ต้องมาคุยกันพูดกันเพื่อแก้ปัญหานั้นให้ผ่านไปได้ด้วยดี การทำงานเป็นทีมก็ยังทำให้เรารักและสามัคคีช่วยเหลือกันทุกอย่าง และที่สำคัญยังทำให้เราสนิทกันมากขึ้น ทุกคนมีการระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ช่วยกันเสนอความคิดเห็น มีการวางแผนงานร่วมกัน แบ่งปันแนวทางที่ดีและความรอบคอบให้แก่กัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการยอมรับความเห็นของผู้อื่นอย่างเต็มใจ

6. ด้านจิตวิเคราะห์

ทำให้รู้จักจิตวิเคราะห์ในการวางแผนการทำงาน แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ทุกคนนำความรู้ที่ได้ศึกษาในคาบเรียนไปปรับใช้ในการทำกิจกรรมจนกิจกรรมสามารถเป็นรูปเป็นร่างได้ มีการจัดระบบ ขั้นตอน การดำเนินงานต่าง ๆ ตามเวลาให้เหมาะสมสอดคล้องตรงความรู้และความสนุกสนานเพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

ด้านความสุขในการเรียน

ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้ท่านเรียนรู้อย่างมีความสุขได้มากขึ้น การมีอาจารย์ที่สอนสนุก ไม่เครียด และเพื่อน ๆ ทุกคนช่วยกันตอบแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นทีม และการทำงานที่มีการแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้สึก ข้อเสนอแนะ และการช่วยเหลือสังคม การได้เข้าร่วมกิจกรรม ในสถานที่จริง และปฏิบัติจริง การแลกเปลี่ยนข้อมูลกับสมาชิกกลุ่มอื่น เทคนิคการสอนของผู้สอน เนื่องจากความสนใจของผู้ฟังจะเกิดมากขึ้นน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับเทคนิคของผู้สอนถ้าสอน และมีความสุขในการสอนก็จะทำให้ผู้ฟังได้รับความรู้อย่างครบถ้วน และมีความสุขในการเรียนรู้ การคิดในแง่ และสิ่งสำคัญการมีแรงบันดาลใจในการเรียน ว่าเราจะเรียนเพื่อใคร เพื่อทำให้เกิดสิ่งใด เท่านั้นที่มีความสุขแล้ว มีสื่อประกอบที่ตื่นตาตื่นใจ การได้ทำงานร่วมกัน ช่วยกันระดมความคิด แม้มีข้อคิดเห็นที่ต่างกันบ้าง แต่สุดท้ายก็เสร็จได้ด้วยดี เมื่อเราทำดี แล้วมีคนชื่นชม ทำให้มีความสุข และอยากเรียนรู้ต่อไป

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังนี้

จากการศึกษาการบูรณาการบริการวิชาการกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษยต่อการมีจิตอาสาและความสุขในการเรียนของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก พบว่า คะแนนจิตอาสาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านความมีน้ำใจ ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .61) ด้านความสามัคคี ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .61) ด้านความเสียสละ ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .59) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .63) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .66) และด้านการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .64)

จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อการพัฒนามนุษยนั้นปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการทำประโยชน์เพื่อประโยชน์ส่วนรวม รู้จักการเสียสละ ร่วมมือร่วมใจกันทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี งานจึงจะสำเร็จ นรพ. ชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 51 มีจิตสาธารณะในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน จะเห็นได้จากการร่วมมือกันทำความสะอาดห้องน้ำ ศาลา กิจกรรมและบริเวณโดยรอบวัด รวมทั้งมีความเข้าใจในบทบาทของบัณฑิตต่อการแก้ปัญหาในสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ช่วยกิจกรรมในฐานต่าง ๆ ได้แก่ การแจกเอกสารแผ่นพับความรู้ การจัดบันทึกค่าระดับน้ำตาลในเลือด ค่าความดันโลหิต การรับลงทะเบียน รวมทั้งการแสดงกิจกรรม สันทนาการ เช่น การเต้นท่าการล้างมือประกอบเพลง การแสดงให้ความรู้เรื่อง “ผีทั้ง 6” ดังสอดคล้องกับการศึกษาของ วลัยรัตน์ ยิ่งดำนุ่น (2554) พบว่า ความสำเร็จในการทำงานเป็นทีมไม่ได้เกิดจากสมาชิกคนใดคนหนึ่งในองค์การตามลำพัง แต่เกิดจากพลังและคุณภาพของความร่วมมือ รวมถึงการประสานงานของทุกคน ซึ่งสอดคล้องกับพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต, 2545) กล่าวว่า จิตอาสา คือ การกระทำที่เสียสละเพื่อส่วนรวม เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลที่ประกอบด้วย ความมีน้ำใจและจิตสำนึกหรือจิตสำนึกสาธารณะที่เสียสละร่างกาย แรงใจ สติปัญญาเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสัมพันธภาพที่ดีเป็นสิ่งสำคัญมากต่อการเรียนรู้ นรพ.ชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 51 นรพ.ชั้นปีที่ 1 รุ่นที่ 51 ผู้เข้าร่วมโครงการมีจิตอาสาในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและชุมชน รวมทั้งมีความเข้าใจในบทบาทของบัณฑิตต่อการแก้ปัญหาในสังคมและสิ่งแวดล้อม

สำหรับความสุขในการเรียนรู้ในรายวิชา วทศท 101 การศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนานุชน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .68) โดยภาควิชาการพยาบาลเบื้องต้น ได้จัดการเรียนการสอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไปเพื่อพัฒนานุชน ให้มีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนพยาบาลมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม มีการทำงานเป็นกลุ่มที่จะมีความคิดสร้างสรรค์ในงานของกลุ่มอย่างอิสระโดยมีอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นที่ปรึกษา รวมทั้งมีสื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย ดังสอดคล้องกับการศึกษาของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2543) พบว่า ความสุขในการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่มีความสมดุลในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนมีความสุขกับกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนได้รับการตอบสนองจากการได้รู้ การกระทำการสร้างสรรค์ของตนเอง ได้ใช้ความสามารถในการคิด ได้เรียน ได้ทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ และการศึกษาของ บุญทิวา สุวิทย์ (2557) และ Joyce, B & Weil, M. (1996) พบว่า ความสุขที่เกิดจากการศึกษาว่าเกิดจากการมีปัญญาเข้าใจคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ และการตอบสนองความใฝ่รู้ โดยการศึกษาจะต้องสร้างความใฝ่รู้ให้เกิดขึ้นด้วยการทำให้เห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ความใฝ่รู้ก็จะทำให้เกิดความสุขที่ได้รู้ในสิ่งที่ต้องการรู้ กล่าวคือ ความสุขในการเรียนรู้คือการที่นักเรียนได้เรียนรู้ตามความต้องการของตนเองซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่สนองความใฝ่รู้และความสร้างสรรค์ของตนเอง รวมทั้งได้กระทำให้ในสิ่งที่ชอบมีความสุขในการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ในบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ผู้เรียนมีอิสระ ได้รับการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร และคณาจารย์ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก ควรตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา และหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความสุขในการเรียน ของนักเรียนพยาบาล โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้อย่างเหมาะสม มีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง มีสัมพันธภาพที่ดี ช่วยเหลือกัน ไม่เร่งรีบจนเกินไป ผู้สอนเข้าใจในความแตกต่างของผู้เรียน รับฟังและส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นของนักเรียนโดยมีช่องทางให้นักศึกษาได้แสดงออกในหลากหลายช่องทาง

2. หน่วยงานสนับสนุนความต้องการของนักเรียนพยาบาล ในสิ่งที่ช่วยเอื้อให้เกิดจิตอาสาและการเรียนอย่างมีความสุข ได้แก่ เปิดโอกาสให้นักเรียนพยาบาลได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง การให้กำลังใจ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่ตึงเครียด และจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้มากขึ้น เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับจิตอาสาและความสุขในการเรียน ในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักศึกษาพยาบาลชั้นปีอื่น ๆ นักศึกษาพยาบาลสถาบันต่าง ๆ และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการจัดการศึกษา และหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาจิตอาสาและความสุขในการให้แก่ผู้เรียนต่อไป

2. ควรมีการดำเนินโครงการบริการวิชาการกับการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาจิตอาสาและความสุขในการเรียนในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนพยาบาลได้มีการพัฒนาตัวเองมากยิ่งขึ้น

3. ควรศึกษารูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพหารูปแบบการพัฒนาจิตอาสาและความสุขในการเรียนที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบกต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- บุญทิวา สุวิทย์, ภัสพร ขำวิชา และเบญญาภา มุกสิริทิพานัน. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่มีความสุขในวิชาปฏิบัติการพยาบาลผู้ใหญ่ 2 เพื่อเสริมสร้างความสุขในการเรียนรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์เถรานุเถระ. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 15(2) : 242-251.
- ปราณี อ่อนศรี และสายสมร เฉลยภิตติ. (2556). การจัดการเรียนรู้ทางการพยาบาลเพื่อสร้างความสุข : บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 14(1) : 8-16.
- แอน ไทยอุดม และสายสมร เฉลยภิตติ. (2557). วิถีทางสร้างสุขสำหรับนักเรียนพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 15(2) : 92-98.
- อรรณพ จุลวงษ์. (2556). การเตรียมพร้อมทางการพยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 14(1) : 1-7.

- นงลักษณ์ นฤวัตร และนุศ ทิพย์แสนคำ. (2547). รายงานการวิจัยการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2545 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์. อุดรธานี.
- นันทวรรณ เกาจีน และคณะ. (2551). รายงานการวิจัยการสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2549 วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์. อุดรธานี.
- พระธรรมปิฎก. (2541). *แง่คิดข้อสังเกตเกี่ยวกับการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2545). *พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ*. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมมิก.
- ปราณี อ่อนศรี. (2552). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นฐานของนักเรียนพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก. *วารสารพยาบาลทหารบก*. 10(1) : 14-23.
- คันสนีย์ ฉัตรคุปต์ และคณะ. (2544). *การเรียนรู้อย่างมีความสุข : สารเคมีในสมองกับความสุขในการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ : โฆสิตการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี. (2540). *ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข*. กรุงเทพฯ : โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน.
- Chickering, A.W., and Gamson, Z.F. (1991). *Applying the Seven Principles for Good Practice in Undergraduate Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Dewey, J. (1933). *How we think: A restatement of the relation of reflective thinking to the education process*. Boston: Houghton Mifflin Company.
- Joyce, B & Weil, M. (1996). *Model of teaching*. London: Allyn and Bacon.
- Novak, J. D., & Gowin, D. B. (1984). *Learning how to learn*. London: Cambridge University Press.
- Taylor, B. (2004). Technical, practical, and emancipatory reflection for practicing holistically. *Journal of Holistic Nursing*. 22(1) : 73-84.